

INCIDENȚA LICHIDĂRII A TREI BĂNCI COMERCIALE ASUPRA ACTIVITĂȚII ECONOMICE ȘI FINANCIARE ÎN SISTEMUL BANCAR DIN REPUBLICA MOLDOVA

THE INCIDENCE OF THE LIQUIDATION OF THREE COMMERCIAL BANKS ON THE ECONOMIC AND FINANCIAL ACTIVITY IN BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

DOI: 10.5281/zenodo.3875078

CZU: 336.71(478)

Irina FRUNZĂ,
PHD, studentă,

Academia de Studii Economice din Moldova

SUMMARY

This paper aims to identify the consequences of the liquidation of three commercial banks on the financial-economic activity of the banking system. The motivation of choosing this topic is due to the fact of both critical socio-economic situation of the country and of the individual citizens. The results of this paper highlights the main causes, that are conducted to bankruptcy of three local commercial banks as well as the incidence of this event and the material damage occurred in banking system. Some of the problems of the banking system are generated by the transparency of the shareholders, bad management, fraudulent lending, money laundering mechanisms, etc. The consequences of these problems have affected the entire banking system, the economy of the country as well as the confidence of the population.

Keywords: banking system, insolvency, special administration, liquidation of banks, money laundering.

REZUMAT

Această lucrare are scopul să identifice incidența lichidării a trei bănci comerciale asupra activității financiar-economice a sistemului bancar. Motivul alegerii acestui subiect se datorează atât situației socio-economice critice a țării, cât și a cetățenilor, în special. Rezultatele acestei lucrări identifică principalele cauze, care au condus la falimentul a trei bănci comerciale autohtone, precum și incidența acestui eveniment și daunele materiale ale sistemului bancar. Unele dintre problemele sistemului bancar se referă la transparența acționarilor, managementul defectuos, creditarea frauduloasă, mecanismele de spălare a banilor etc. Consecințele acestor probleme au afectat întregul sistem bancar, economia țării, precum și încrederea populației.

Cuvinte-cheie: sistemul bancar, insolvabilitate, administrare specială, lichidarea băncilor, spălarea banilor.

1. Introducere. Sectorul bancar al Republicii Moldova este dominat de institu ii cu probleme ale proprietarilor primari  i finali ai acestor bănci, aceştia fiind mici  i netransparenţi. Falimentul unei bănci se transformă dintr-un eveniment economic într-un eveniment social.  n cazul în care nu există nici o transparența a proprietarilor în sectorul bancar, există riscul ca beneficiarii să folosească banii deponenţilor în scopuri personale  i să participe la spălarea banilor  i la alte activităţi criminale. Numărul de bănci a fost redus de la 15 la 11 din 2006 p n  în prezent. De aceea scopul lucrării constă în identificarea problemelor  i cauzelor ce au dus la falimentul a trei bănci comerciale în 2014: BC „Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A.  i BC „Unibank” S.A., precum  i aprecierea impactului asupra sistemului bancar. Pentru atingerea scopului, au fost propuse următoarele obiective: analiza sistua iei economico-financiare a băncilor comerciale în perioada 2012-2018, identificarea cauzelor ce au dus la fraudarea bancară, estimarea impactului lichidării celor trei bănci comerciale asupra activităţii financiar-economice a sistemului bancar  i identificarea măsurilor și ac iunilor întreprinse în procesul de falimentare a celor trei bănci comerciale din Republica Moldova (RM). Întrebările ce apar în urma fraudei bancare sunt: Care este impactul asupra datoriei publice  i finan elor publice? Cum au afectat sistemele de asigurare socială?  i Cum a reac ionat guvernul  i cum ar trebui să reac ioneze?

Actualitatea temei rezidă din următoarele: calitatea joasă a portofoliului de credite este una dintre principalele cauze ale falimentului bancar, iar în condi iile crizei financiare, băncile comerciale  i Banca Națională a Moldovei acordă o aten ie sporită anume acestui indicator [4]. Sectorul bancar al RM se află într-o etapă de recuperare, după criza din 2014 care a scos în eviden   problemele sistemice: transparența insuficientă a acționarilor  i beneficiarilor efectivi, management slab, proceduri vagi de oferire a creditelor, proceduri de control  i audit interne slabe, etc.

2. Evolu ia activităţii economico-financiare a băncilor comerciale din Republica Moldova în perioada 2012–2018. Sistemul bancar din Republica Moldova a fost zguduit de mai multe valuri, care s-au finalizat cu retragerea licen elor unor bănci.  n anii 90’ au fost retrase autoriza iile:

- BC „Basarabia”; filiala BCA „Finist Bank” din Rusia; filiala „Dacia-Felix” S.A. din România; BC „Capital-bank”; BC „Bancosind”; BC „Bucuriabank”; BC „Vias”; BC „Guinea” S.A.; „BIID MB” S. A.;

- la începutul anilor 2000: BCI „Oguzbank” S.A.; BC „BTR” Moldova S.A.; băncii municipale „Chişinău” S.A.; BC „International Commercial Bank (Moldova)” S.A.;

-  n anii 2005-2010: BC „Bussinesbank” S. A.; BC „Investprivatbank” S.A.;

-  n 2012: BC „Universalbank” S.A.;

-  n 2015: BC „Banca de Economii” S.A.; BC „Unibank” S.A.; BC „Banca Socială” S.A. [1].  n prezent activează 11 bănci comerciale.

Tabelul 1. Activitatea economico-financiară a băncilor din Republica Moldova [3].

Indicatori financiari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Capitalul de gradul I / Fonduri proprii, mil. lei	69240	79263	86862	8,97899	9296.92	1018379	1072081
ROA, %	1,1	1,5	0,85	1,66	1,83	1,91	1,90
ROE, %	5,6	9,4	5,86	9,06	11,12	11,42	11,60

Principiul I - Lichiditatea pe termen lung (≤ 1)	0,7	0,71	1,54	0,7	0,65	0,61	0,72
Principiul II - Lichiditatea curentă ($\geq 20\%$)	32,9	33,76	22,48	41,72	49,30	55,46	54,64
Rata creditelor neperformante, %	15	12,4	13,3	14,4	11,1	17,4	13,07
Rata de bază, %	4,5	3,5	6,5	19,5	9,5	6,5	7
Credite noi acordate, mil. lei	-	20348,7	40654,0	-	22310	24500	21809,4

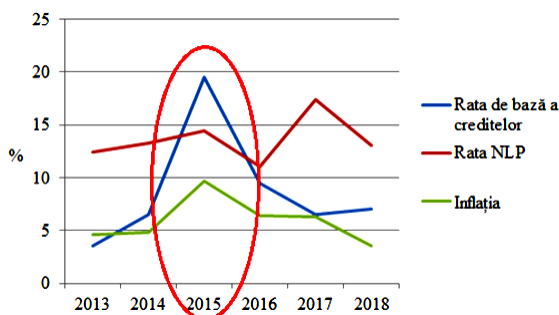
Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor BNM din 2013-2018.

Datele din Tabelul 1 relevă următoarele: analiza evoluției indicatorilor de bază ai sistemului bancar al Republicii Moldova pe parcursul anilor 2012-2018 constată o dezvoltare semnificativă: capitalul de gradul I (actual fonduri proprii) înregistrează un trend de creștere cu aproximativ 2% anual. Rezultatele anului 2013 au fost înregistrate pe fundalul redresării economiei Uniunii Europene, cât și datorită îmbunătățirii eficienței politicilor interne ale băncilor. În anul 2014 se observă înrăutățirea situației redată de indicatorul Principiului I de lichiditate care a depășit norma de 1, cauzată de falimentul băncilor comerciale: BC „Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A. și BC „Unibank” S.A., ca urmare a unor tranzacții dubioase în proporții

destul de mari, și unui management ineficient [6]. Respectiv, indicatorii celor 3 bănci aflate în administrare specială au influențat negativ indicatorii în ansamblu pe sectorul bancar. Acestea la rândul său au influențat negativ atât sistemul bancar, cât și economia țării în ansamblu. Anul 2015 se caracterizează printr-o înrăutățire a evoluției indicatorilor, determinată de: diminuarea ratei de creștere a economiei naționale, majorarea creditelor neperformante și a ponderii acestora în total credite, scăderea rentabilității activelor și capitalului acționar [2].

În Figura 1 este arătat impactul fraudei asupra unor indicatori: după cum se observă în anul 2015, a crescut considerabil atât NPL, rata de bază BNM cât și inflația.

Figura 1. Indicatori financiari a băncilor comerciale în comparație cu inflația ca urmare a fraudei bancare [3].

Sursa: Elaborat de autor pe baza datelor BNM.

Inflația s-a menținut relativ stabil între 4% și 5,5% lunar din decembrie 2012 și a accelerat la începutul lui 2015, fiind 6,5% în februarie 2015 și 13,5% în noiembrie 2015. La fel și rata dobânzii a accelerat brusc fiind 13,5% în februarie 2015 și 19,5% în noiembrie 2015. Un indicator important care a suferit schimbări majore este rata lichidității pe termen lung, ce a depășit norma admisibilă de 1. Această situație a condus la reduceri neașteptate de numerar și la necesitatea atragerii de resurse suplimentare cu costuri ridicate, reducând astfel rentabilitatea băncilor.

3. Cauzele și consecințele fraudei bancare din 2014. Pentru rezolvarea situației erau 2 opțiuni: lichidarea băncilor sau recapitalizarea lor. Desigur fiecare opțiune avea avantajele și dezavantajele ei, care implica și costuri suplimentare. În cazul lichidării băncilor trebuiau să se ofere compensații deponenților, iar în cazul recapitalizării trebuia să se ofere capital. Costul total al fraudei a fost estimat ca 10-15% din PIB. În final s-a decis lichidarea băncilor, iar datoria a fost convertită în datorie publică. Aceasta a avut impact direct asupra cheltuielilor publice în legătură cu plata dobânzii. Costul total a dobânzii fost estimat la 75-150 mln. USD pe an. O variantă optimă era dacă se găseau surse externe de finanțare.

Drept impact direct din cauza fraudei bancare, Guvernul trebuia să reducă cheltuielile cu 10%, sau să crească veniturile cu 10%. Un alt impact a fost că partenerii internaționali cât și alți investitori străini nu au dorit să acorde ajutor din lipsa de încredere în sistemul bancar, iar în cazul în care vor înceta să ofere suport va fi pusă în pericol stabilitatea fiscală a bugetului Moldovei. În legislația națională expres nu se prevedea cum poate fi rezolvată o astfel de criză, iar aceasta reprezintă un neajuns enorm al legislației RM. În cazul BEM au fost depistate 18 cauze penale care au fost

trimise în judecată, inclusiv: 8 cazuri privind încălcarea regulilor contabile, 9 cazuri referitoare la dobândirea creditului prin fraudă și 1 caz privind spălarea banilor. Prejudiciul total pe aceste dosare a fost de: 109 mil. MDL, 4,8 mil. EURO și 2,45 mil. USD[5].

În septembrie 2016 Guvernul a luat decizia de a-și angaja răspunderea în fața Parlamentului pentru șapte legi. Este vorba de legi extrem de importante care vizează consolidarea și curățarea sectorului bancar, una dintre ele fiind transformarea datoriiilor în datorii publice. Potrivit fostului guvernatorului BNM, Sergiu Cioclea, la începutul lui 2016, situația din sistemul bancar era foarte dificilă, chiar critică [1]. Rata împrumuturilor externe au atins cote îngrijorătoare, după fraudă bancară din 2014. Criza ce a urmat a condus la blocarea temporară a asistenței financiare oferită de UE, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional (FMI). Situația s-a stabilizat în 2016, prin încheierea unui nou acord de împrumut cu FMI. Ca rezultat, a început programul de reformare a sistemului bancar, iar numirea unui nou Guvernator în fruntea BNM a fost un pas extrem de important în procesul de reformare a sistemului bancar. În ceea ce ține de ultimele cazuri de retragere a licenței și inițiere a procedurii lichidării silite, aceste evenimente au influențat negativ evoluția sistemului bancar în Republica Moldova, practic având un efect de stagnare și necesitând redresarea promptă a situației economice create [1].

Cele 3 bănci devalizate au fost lichidate, iar ancheta în cazul fraudei s-a desfășurat cu sprijinul companiei americane Kroll. Un alt pas în procesul de reformare a sistemului bancar a fost asigurarea transparenței acționariatului. Sectorul bancar a simțit deja incidența impactului lichidării băncilor prin lipsa de încredere a populației și reducerea soldului depozitelor în valută

străină și națională. Un efect care a fost simțit aproape imediat a fost prăbușirea leului față de dolarul american și euro. În doar câteva luni, rata de schimb a căzut cu cca. 30% față de dolar, afectând veniturile reale ale populației. Pentru că sunt multe țări în care un asemenea furt nu s-ar fi putut întâmpla și doar câteva unde el este posibil, soluțiile le găsim în practica țărilor unde instituțiile lucrează. Ce au alte țări și nu avem noi? 1. Transparență maximă; 2. Guvernanță corporativă în sistemul bancar (introducerea, sub ghidarea BNM, a noilor standarde de comportament pe piață pentru băncile comerciale); 3. Cadrul legal (anume legislația imperfectă și învechită a și făcut posibilă fraudă); 4. Corupția (atât BNM, cât și CNA au avut în dotare instrumente pe care nu le-au aplicat, cum ar fi sancționarea timpurie a băncilor, introducerea administrării speciale, disciplinarea conducătorilor, blocarea conturilor, etc.)

4. Concluzii. Cauza majoră a proble-

melor bancare serioase, după cum arată cercetarea efectuată, continuă să fie direct legată de standardele acordării creditelor, managementul slab al portofoliului creditelor și lipsa atenției organelor de stat față de schimbările în circumstanțele economice ce pot conduce la o deteriorare a creditelor acordate de bănci. Indiferent de opțiunea de soluționare aleasă – costul fraudei bancare va fi substanțial. Unica opțiune viabilă pentru Guvernul Republicii Moldova este de a coopera cu partenerii internaționali. BNM și Serviciul de prevenire și combatere a spălării banilor a Centrului Național Anticorupție trebuia să întreprindă măsuri împotriva acționarilor și conducerii băncilor care au încălcat regulamentele legate de combatere a spălării banilor.

Este nevoie de depolitizare definitivă, autoritățile regulatorii și de control, trebuie scoase de sub influența politică: Banca Națională, CNA, Procuratura Generală.

BIBLIOGRAFIE

1. Agora: Analiza sistemului bancar din Moldova, evaluări, prognoze și recomandări, ©2018. În: <http://agora.md/>
2. Banca Națională a Moldovei: Raportul anual 2017, ©2017. În: <https://www.bnm.md/>
3. Banca Națională a Moldovei: Informație privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale din Republica Moldova pentru anii 2012-2018, 2018. În: <https://www.bnm.md/>
4. Delesco, C. Caracteristica generală a sistemului bancar actual al Republicii Moldova. Referat, Universitatea de Stat al Republicii Moldova. Chișinău, 2010, 22 p.
5. CNA: Raportul anual al Centrului Național Anticorupție pentru 2014-2015. În: www.cna.md
6. Regulamentul BNM cu privire la lichiditatea băncii: nr. 28 din 08.08.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova: 1997, nr. 64-65.

Prezentat: 05 mai 2020.

E-mail: irina.stegarescu@yahoo.com